

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 1. julija 2021 - Leto XXXI, št. 26

stran 2

»V IMENI OČÉ«

Privreditev penzionistov za 30. obletnico samostojnosti Slovenije
stran 3

80 let naše mame
stran 6

Žalüvala sem v cejlom življenji
stran 8

»V imeni Očé«

»Hvalite gospoda vsi narodi« - leko preštého slovenski napis v cerkvi svetoga Ivana Krstitela na Gorenjom Seniki, štero so dali

vo domanji Cerkevni pevski zbor svete Cecilije, glaven celebrant bogoslůžja pa je biu generalni vikar murskosoboške pűšpekije *Lojze*

senčarske fare pelali plebanoške. Skrb so meli, aj niške ne pozabi na Odrešitelja in ne zapűsti čun Matere Cerkve. Generalni vikar je ejkstra vöpostavo plebanoša *Janoša Kűhara*, šteri so zvűn vöre skrb meli na slovensko materno rejč tő. Če rejsan so delali v žmetni cajtaj, so se spravljali z »dobrim, svetim in slovenskim« - bili so steber svojoga naroda. Siničko farno so pelali »v imeni Očé i Siná i Dűhá Svetoga«, zatok je *Lojze Kozar* svojoj nauvoj knigi o nji dau naslov »V imeni Očé«.

Té knige sta na 120. oblejtnico narodjenja plebanoša *Kűhara* v 1000 izvodaj vödali dvej krovni organizaciji Slovincov na Madžarskom. Po svetoy meši je predsednica ZSM

plebanoša, dosta pa se je pogučavo s senčarskimi vörninkami in prešto vnauga dűhovnikova pisma pa drűga pisanja tő. Gene-

pisanje - ranč tak kak si ga vzemejo budistični baratke v bregaj Himalaja, gda prej »čakajo na svojo dűšo«. Na konci svetka je MePZ

Domanji plebanoš Tibor Tőth in glavni celebrant Lojze Kozar - »V imeni Očé«

Zagovornica Erika Kőleš Kiss, predsednik DSS Karel Holec, ministrica Helena Jaklitsch in predsednica ZSM Andrea Kovács - knige sta vödali bejdvej slovenski organizaciji s podporo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti

leta 1966 z madžarskim molarom *Istvánom Takácsom* vönamalati plebanoš *Janoš Kűhar*. Vrnau uni so bili tisti, šteri so v evharističnom leti 1938 dali zozidati nauvo cerkev v največjoj porabskoj vesnici, v šteroy so več kak petdeset lejt slűžili *Baugi* in svojoma slovenskoma lűstvi.

V nedelo, 20. juniuša, je k ranoj svetoy meši prišlo dosta vörninkov, ka bi se spominali na 120. oblejtnico narodjenja gospauda *Kűhara*. V prejdnji stolicaaj so sejdli ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu *Helena Jaklitsch*, slovenska generalna konzulka *Metka Lajmšček*, slovenska parlamentarna zagovornica *Erika*

*En tau gorenjesenčarski vörninkov - večina je eške poznala pokojnoga plebanoša *Janoša Kűhara**

Kozar mlajši. Evangelij je dűhovnik goršto vkűper z domanjim plebanošom *Tiborom Tőthom*,

Andrea Kovács gorštela s knige tisti tau, gde *Janoš Kűhar* želejo, aj v senčarskoj cerkvi vsikdar slovenski dičijo *Bogá*, te pa nazajdala rejč pisateli. Generalni vikar *Lojze Kozar* je povödo, ka v etaj knjigaj pripovejdajo pokojni plebanoš *Kűhar* s svojimi rečami, tak kak liki bi gučali vörninkom pri svojom grobi. Pripovejst se začne na konci žitka dűhovnika - s smrtjov in pokapanjom - in tak demo pomalek nazaj v časi do njinoga narodjenja.

Po rečaj *Lojzeta Kozara* so *Janoš Kűhar* nej samo pri meši »v imeni Očé« delali, liki te tő, gda so na priliko molitve in pesmi na pisalnomo mašini druknivali. Bili so prej veuki dűhovnik, vreden spomina - zdignili so Gorenji Sinik višise od Grebenjščeka in Janezovoga brega. Bili so doma v cerkvi, gde so mrlí tő, je dale pripovejdo pisatel knige.

Lojze Kozar je pozno pokojnoga

ralni vikar je knige napiso v cajti koronavirusa, tau pa v slovenskoj knjižnoj rejči - vej pa prej *Porabski Slovinci* tő k slovenskoma narodi slišimo. Cuj je dau več odlomkov v senčarskom guči - v geziki *Janoša Kűhara* in domanji vörninkov.

Po predstavitvi je slovenska ministrica *Helena Jaklitsch* pozdravila vse navzauče in povödala, ka velájo rejči pokojnoga senčarskoga plebanoša za vse Slovence po cejlom svejti: »Slovinci smo bili, Slovinci smo, Slovinci ostane-mo, tau aj ostanejo naša deca tő.« Ministrica je bila vesela, ka je tisti den leko svetila 30. oblejtnico

Avzug Pavel zaspejvo eden črnski spiritual in edno slovensko cerkveno pesem, te so pa navzauči odišli k *Kűharovej* spominskoj iži, štero je generalni vikar blagoslovo.

Z molitvov in spejvanjom se je spominanje končalo na veškom cintori pri grobi *Janoša Kűhara*, šteri nas gledajo že kak priprošnjik z nebes.

(Več o knigi in intervju z gospaudom *Lojzetom Kozarom* leko preštete v našoj naslednjoy številki.) (Kejp na 1. strani: Generalni vikar murskosoboške pűšpekije *Lojze Kozar ml.* je tak napiso svoje knige, kak liki bi v njoj gos-

*»Pred teboj, o, Matí, tvoj otrok klečim« - MePZ *Avzug Pavel* je po svetejšnoj meši zaspejvo dvej sveti pesmi*

Kőleš Kiss, predsednik DSS *Karel Holec* in predsednica ZSM *Andrea Kovács*.

Meša je bila cejlak slovenska, vörnícke so slovenski molili in odgovardjali. S korusa je liturgijo spej-

svojo predgo pa navezo na tau šte-njé z *Nauvoga* zakona.

Mešnik je v domanjoj slovenskoj rejči tapravo, ka ranč tak, kak je *Jezoš* rejšo svoje apoštoly srejdí vihéra na maurdji, so čun gorenje-

*»V nebesih sem doma« - pokojni dűhovnik *Kűhar* so zdaj nebeski patronus slovenski vörninkov*

osamosvojitve Republike Slovenije vkűper s *Porabskimi Slovincami*. Prva kak liki bi vörnícke leko v roké vzeli nauve knige, se je predsednik DSS *Karel Holec* zavalo pisateli *Lojzeta Kozari*, ka si je vzeu čas za

*paud *Janoš Kűhar* sami pripovejdali.)*

-dm-

Kejpi: M. Sukič in C. Kozar

PRIREDITEV PENZIONISTOV ZA 30. OBLETNICO SAMOSTOJNOSTI SLOVENIJE

V nekdešnji Jugoslaviji je Slovenija bila prva, stera je gratala neodvisni rosag, tau se je zgodilo 25. junija 1991. leta. V 10-dnevnoj bojni so potistim Slovenci obranili svoj nauvi rosag pred agresijov jugoslovanske soldačije.

Drüštvo porabskih slovenskih penzionistov je 20. junijuša v

Madžarskem *Andrea Kovács*, predsednik Državne slovenske samouprave *Karel Holec* pa župan občine Šalovci *Iztok Fartek* tō.

V 11-oj vōri se je začnila sveta meša, stero sta darüvala škofovski vikar pa odranski župnik *Lojze Kozar* ino »domanji«
dühovnik *Dejan Horvat*. V predgi so

tradicijo. Zahvalimo se Baugi, ka je mir in demokracija.

Gospaud Dejan Horvat so vōzdignili, ka je pomembno, ka smo vküper, ka eden gezik gučimo na martinjski pa porabski strani, ka slobaudno odimo eden do drugoga. Pri meši je spejvo števanovski cerkveni pevski zbor pod vodstvom kantora *Gábora Sebestyéna*.

Po meši so se začnili pozdravni nagovori. Ministrica Helena Jaklitsch je s toplim srcaum pozdravila nas, rada je bila, ka je leko med nami. Kak je pravla, pred 30. lejti se je spunila želja slovenskoga naroda, ka je Slovenija samostojna gratala. Slovenski narod mora biti gospodar (gazda) na svojoj zemlej. Vsi skupaj smo edni, Slovenci v Sloveniji pa Porabci tō. Porabski gezik nej slobaudno pozabiti, najbolje mlajše trbej nanga navčiti. Svoj guč je zaključila etak:

Slovenija je moj dom brez meja. Šalovski župan *Iztok Fartek* je gučo o tom, kak živejo lidgé v njini občini, ka vse so napravili, med drugim muzej tō. Kak je pravo, krajina je lejpa, dapa težko je v njej živeti.

Po pozdravni nagovoraj smo vküper spejvali slovensko himno, 7. kitico Prešernove Zdravljice. S tejm se je končo uradni (hivatalos) tau programa. Začno se je kulturni program, potistim smo meli obed pa se družili in veselili.

Najprva je gorstaupo Porabski trio. Vidlo se je, ka so se v časi epidemije navčili nauve pesmi, takše so spejvali, stero smo dotega mau nej čüli od nji. Trio Vetrnica iz Male vesi je napravo dobro razpoloženje, dobro nji je bilau poslušati. Na konci so gorstaupili muzikantje »Sto ma čas«, na slejdnje so pa vsi nastopajoči vküper špilali pa spejvali, medse so pozvali ministrico pa generalno konzulko tō.

Za obed smo dobili »pincepörkölt«, pogače pa pokaraj. Za piti je bilau, sto ka je želō. Za güžino smo leko geli čevapčiče, stero so tō naši küjarge spekli.

Po obedi smo si poglednili raz-

stavo Varuhi meje, na šteri je vse v 4 gezikaj napisano, slovenski, vogrski, engliški pa nemški. Dosta zanimivoga smo vidli, sodake v uniformaj, orožje pa kejpje iz slovenske bojne.

Zadvečerka je igrala banda »Sto ma čas«. Naše »mlade penzionistke«
so korajžno plesale na travi. Črejvle so dojlčile, bause

ce zakrili, zato več nej bilau tak vrauče.

Finančno pomauč smo dobili od Urada za Slovence v zamejstvu in po sveti. Hvala njim. Hvala predsedstvi družstva, ka so nam tak lejpi den napravili, Iztoki Farteki, ka je nam mesto dau za prireditev. Hvala vsakšomi, steri je prišo na prireditev in z nami

Nastopajoči v kulturnom programi z ministrico Heleno Jaklitsch pa generalno konzulko Metko Lajnsček

Čepincih držalo prireditev ob 30. obletnici samostojnosti Slovenije.

Z avtobusom smo se pelali od Gorenjoga Senika do Verice, po pauti smo gorvzeli vse penzioniste, steri so steli z nami titi. Lejpi program in visiki gostje so

gospaud Kozar gučali o tom, kak so se inda svejta dühovniki trüdili, aj gorostane slovenski gezik pa kak so branili vōro. Pravli so, ka je pred 250. lejti dühovnik pa pisatel Mikloš Küzmič slovenske knjige pa slovenski katekizmuš vōdau. V tistom časi so v šauli

Küjarska ekipa, stera nas je cejli den pedentnivala

nas čakali pri čepinskoj laktanji, v steroj je zdaj muzejska zbirka Varuhi meje. Bili smo počaščeni, ka so na naš program prišli ministrica za Slovence *Helena Jaklitsch*, slovenska zagovornica v vogrskom parlamenti *Erika Köles Kiss*, slovenska generalna konzulka *Metka Lajnsček*, predsednica Zveze Slovencev na

pa cerkvi slovenske knjige nücali, šteli pa iz nji molili. Za peldo so gorprinesli *Janoša Kühara* tō, steri so v težki cajtaj bili dühovnik na Gorenjom Seniki, pa dunk so obranili slovensko rejč ino nej zapistili svoje vōrnike. Zatok se ob 30-lejtnici Slovenije moramo spominati na tiste, steri so branili našo rejč, kulturo pa

En tau penzionistov. Pri nekdešnji laktanji (karavli) v Čepincaj smo meli trno dobro mesto

so se vrtele kak inda svejta, gda so mlade dekcle bile. Ništrni so se šetat šli, lejpi razgled je na breg

svetiu te svetek.

Ne smejmo pozabiti se zahvaliti našim küjarom pa küjar-

En tau razstave Varuhi meje

pa male vesnice. Poglednili so več kak stau lejt stari leseni križ na granici Čepinci - Verica.

Na obletnici je bilau vsevküper (z nastopajočimi vred) 80 lidi. Na prireditev je prišo 60 penzionistov. Lejpo mesto smo meli na terasi nekdešnje karavle z lejnim razgledom. Vrejmen je tō dobro bilau, zadvečerka so oblaki son-

cam, steri so že od zrankma mau küjali pörkölt v velkom kotli. Tau so bili *Feri pa Hugi Meggyes*, *Micka Bajzek*, *Erži Szabó* pa *Marija Mešič*. Oni so nej samo küjarge, depa kölnarge tō bili, gesti in piti so gornosili, posaud vküpbriali. Cejli den so delali za nas.

Tak mislim, ka smo 30. obletnico samostojnosti Slovenije svetili, kak se šika. Dostavse

smo čüli o tom, ka vse s(m)o včünili za samostojnost rosaga. Bola smo spoznali zgodovino, vej pa mamo skupno preteklost, sedanjost pa prihodnost.

(Kejp na 1. strani: Porabski trio pa ništrni muzikantje skupine *Sto ma čas*.)

Besedilo pa kejpji: *Margit Čuk*

PREKMURJE

Sobota pred Sobotov

V galeriji Pomurskega muzeja v Murški Soboti so gorodprli razstavo z naslovom Sobota pred Sobotov, na steroy so notpokazane arheološke raziskave, napravlene v centri varaša, v Slovenski vilici in na ploščadi pred stolnico sv. Nikolaja. Po rečaj avtora razstave, arheologa Branka Kermana, dé za male falate naselitve varaša oziroma en mali tau peteklosti, steri se je ohrano v ostankih varaša, v dojakopani zemli, po steroy vsakši den odimo in ne vejmo, ka vse skriva, dokejš te zemle ne skopamo vö. Kerman je ške pravo, ka najdbe kažejo, ka leko začetke Sobote iščemo v obdobji od 11. do 13. stoletja. Na razstavi so notpokazani rezultati prvih sistematičnih arheoloških raziskav, stere so potekale preminauče leto zavolo prenove Slovenske vilice, pa v začetki etoga leta zavolo prenove ploščadi pred soboško stolno cerkvijo. Na obej izkopavališčih (ásatás) je bila odkrita srednjeveška poselitev v obliki ostankov jam in peči, v sterih so bili odkriti tali lončenine, steri saudiojo v omenjeni cajt, med 11. in 13. stoletjom. V Slovenski vilici so bile najdene tudi jame in arhitekturni ostanki iz novoveškoga obdobja, iz časa od 15. do 18. stoletja, pa tudi ostanki zidovja soboških ramov iz 19. in 20. stoletja. Sobota je bila arheološko do zdaj bole slabo raziskana, arheološka najdišča na njenom raubi pa kažejo, ka varaš leži na mesti, gé je dosta zanimivih arheoloških najdišč. Prve arheološke najdbe so iz leta 1910, gda so odkrili rimski nagrobnik Viatorja in njegve žene Licinije iz 2. stoletja. Té nagrobnik je gnedssen vzdani v severno steno soboške župnijske cerkve.

Silva Eöry

30 let slovenske samostojnosti - v besedi in sliki

CIVILNE ORGANIZACIJE ENAKO POMEMBNE KOT OBOROŽENE STRUKTURE

V počastitev 30. obletnice slovenske samostojnosti so tudi v Prekmurju pripravili številne

organizacij, ki prinaša enako pomembno vlogo k osamosvojitvi kot oborožene strukture.

dava. Tako fotografije kot drugo dokumentarno gradivo pričajo o takratnem dogajanju v Dolgi vasi in na mostu na Muri pri Petišovcih. Razstavljeno je tudi orožje in vojaška oprema, ki so jo takrat uporabljali. Na otvoritvi razstave je obiskovalce nagovoril komandir takratne milice v Dolgi vasi Ladislav Bagladi, ki je strnil dogodke vse od takrat, ko je Jugoslovanska ljudska armada začela z aktivnostmi za zavzetje mejnega prehoda v Dolgi vasi pa do predaje vojakov Jugoslovanske ljudske armade na tem mejnem prehodu, potem ko so ga obkolili pripadniki milice in teritorialne obrambe. Med tem so potekala pogajanja med predstavniki armade na eni strani in policijo, teritorialno obrambo ter predstavniki lokalne skupnosti na drugi strani. Vojaki so se predali šele, ko sta milica in teritorialna obramba

valci lendavske občine stopili skupaj in s skupnimi močmi tlakovali prihodnost lokalne

Do 16. julija bo v središču Murske Sobotne na ogled razstava z naslovom *Vojna za samostojno Slovenijo 1991, osamosvojitvena vojna v Pomurju* (Fotografija: Silva Eöry)

proslave in tudi druge prireditve, s katerimi so počastili to okroglo obletnico. O tem, kaj se je dogajalo v letu 1991 pričata

Zelo podrobno pa so prikazani spopadi v mestu Gornja Radgona, ki so simbol spopadov v Pomurju.«

Na soboški razstavi je na ogled tudi fotografija novinarja Jožeta Pojbiča, na kateri je uničeni tovornjak jugoslovanske armade v Gornji Radgoni

tudi dve razstavi, ki so ju odprli v Murški Soboti in Lendavi.

Do 16. julija bo v središču Murske Sobotne na ogled ulična razstava z naslovom

Vojna za samostojno Slovenijo 1991, osamosvojitvena vojna v Pomurju, ki so jo pripravili Policijsko veteransko društvo Sever za Pomurje, Pokrajinski odbor Zveze veteranov vojne za Slovenijo za Pomurje in Koordinacija območnih združenj slovenskih častnikov. Kot je pojasnil slavnostni govornik, predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo, Ladislav Lipič, razstava prikazuje predvsem dogodke v času osamosvojitvene vojne v Pomurju: »Govori o obdobju narodne zaščite. Prikazuje spopade teritorialne obrambe, milice ter vlogo in prispevek civilnih

V Lendavi je razstavljeno tudi orožje (Fotografija: Jože Gabor)

V lendavski gledališki in koncertni dvorani pa so v počastitev 30. obletnice samostojne Slovenije odprli razstavo z naslovom *Spomini na osamosvojitve*, ki jo je pripravila Galerija-Muzej Len-

Na mostu čez Muro med Murskim Središčem in Petišovci je bila postavljena blokada. (Fotografija: Jože Gabor)

samosvojitvene vojne 1991, ki ga je uredil Milan Osterc. Po Osterčevih besedah so se z zbornikom želeli osredotočiti na ljudi, želeli pa so tudi videti, kaj so pravzaprav ljudje čutili v tistih časih. V knjigi je opisano, kako je Jugoslovanska ljudska armada zavzela mejne prehode, na katerih je pred tem po razglasitvi samostojnosti Slovenije vihrala zastava Slovenije. Vojska iz vojašnice v Varaždinu pa je poskušala skozi Mursko Središče prodreti v Prekmurje, a so jim to preprečili s postavitvijo min na mostu na Muri, na katerem so bili kamioni s cisternami polnimi bencina. Prehod čez Muro so z lastnimi telesi preprečili tudi prebivalci Murskega Središča.

Silva Eöry in Jože Gabor

Pisali smo pred 30. leti (11.)

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Ne smej se nalagati

Ko orožje govori ... je naslov članka na prvi strani 11. številke Porabja, stera je voprišla v cajti (4.julija 1991), gda je bila v Sloveniji desetdnevna bojna. Avtorica toga pisanja sanbralcon predstavila, ka vse se je v Sloveniji godilo zadnje dni meseca junijuša: »Ko je Slovenija na mejnih prehodih dvignila zastavo svoje nove nacionalne države, je Jugoslovanska armada sklenila, da bo zavzela mejne prehode. Kmalu nato je prišlo do spopadov, in to ne samo na meji, začele so padati prve žrtve, tudi civilisti. Sicer pa so načrti akcije OKOP mnogo širši, saj je Jugoslovanska armada želela tudi odstraniti slovenske organe oblasti in ponovno vzpostaviti socializem. In Pomurje? Mostovi na Muri so blokirani, zato se Jugoslovanski armadi ni uspelo prebiti v Prekmurje. Prehodi na Hodošu, Dolgi vasi, Kuzmi in Gederovcih so tako v rokah slovenske vojske.«

Na drugi strani je bilau objavleno pismo predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem Jožeta Hirnōka, stero je bilau namenjeno predsedniki madžarske vlade Józsefi Antal: »Spoštovani gospod Antal! Bilo mi je v veliko čast, da sem se ob razglasitvi suverene Slovenije lahko udeležil proslave, ki je bila 26. junija 1991 v Ljubljani. Politično vodstvo Slovenije je izrazilo zadovoljstvo, da so se slovenski glavarjih udeležili tudi predstavniki Železne in Zalske županije. Bili smo priča dogodku, ko je 2-milijonski slovenski narod odgovorno in dostojanstveno izrazil svojo voljo in odločitev za lastno državo. Upam, da državljani Madžarske, ki so jo pred kratkim zapustile sovjetske enote, s simpatijami

spremljajo prizadevanje slovenskega naroda. Vteh urah pa, ko odmeva na ozemlju Slovenije hrup tankov Jugoslovanske armade, zgolj naklonjenost ni dovolj. Zaradi tega se kot madžarski državljan slovenske narodnosti in kot predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem obračam na madžarsko vlado s prošnjo, da prizna

dobro, ka so odišli, ka smo zdaj slobaudni ostali, litji kvara se nej mešla, aska to nej s toga, ka so tū bili,« pa je povedala Terezija Kurnjek iz Števanovec. Lepe lippe pa je naslov pisanja na trečoj strani. »Zdaj mi je že malo žau, ka sa tiste matare, štere s Sicilije pejški dejo do Černobila, nej proso, ka aj skejn več lip tō posadijo. Ka

živi! Šteri ranč takšo pravico má na svejti biti kak fse drugo, ka je Baug stvauro. Če na smejmo z olinon, pacinon, kemikalijami, atomskimi reaktori na nikoj dejvati lejpo krajino z njenimi malimi raužami, drauvinimj ftiči, kak te smej štokoli na nikoj dejvati male narode s političnimi kemikalijami in čemeri?!«

mlado slovensko državo in obsodi brezobzirno agresijo jugoslovanske vojske proti državi Sloveniji, ki je bila ustanovljena na podlagi plebiscita.«

19. junijuša je Republiko Madžarsko zapūsto ške zadnji sovjetski sodak. V anketi, stero je pripravila Katarina Hirnōk, so svoje mnenje o ton povedali tudi trge Porabski Slovenci. »Zvoniti bi tarbelo kak na Štajerskom. Tan so to zvonili, da so od tan odišli rusuški sodactja. Dučas, ka so tu bili, so več zieli, pa smo mi leko več odali. Tau je to eno dje, nej?« Tau je pravo Ferenc Dančč (Sklaustjini Pek) iz Slovenske vesi. »Ne samo Madžare, tudi nas Slovence veseli, da smo resnično svobodni. Mislím, da bo ta svoboda ostala za več časa kot kadarkoli v naši zgodovini,« pa je pravo števanovski župnik Štefan Toth. »Mi smo ftaun krajini v meri živelí do tegamau. Oni so nej bili tu paulag skvartirani. Ka brodin? Brodin, ka ja

je tau drejva nas Slovincov. Tē ženske na svojoj 4.500 km dugi pauti po sikšon daseton kilometari eno drejvo posadijo. V Monoštri, v enon velkon indijanskon šotori sa italijansko voditelico dostafse spítavo, depa tau mi nej napamet prišlo. Pa sa ji pravo, ka sa ge tō Slovenec gé. Nej emigrant iz Jugoslavije, nej, kak una misli, liki tū kaulik Monoštra Slovenci živemo že dosta stau lejt,« je prva napiso Francek Mukič in te ške tak premišlavo: »Ka te ženske matere tak rade majo drejvdje kak svoje mlajše. Ranč zavolo svoje dece, ka če nede drevjdja, trave, lasá, travnikov, ftičov, liki samo fsigder več Černobilov bau, te njini mlajši (otroci) nedo mogli živeti. Naša Zemla brezi drevdja bi prej takša bila kak matere brezi dece. Pa te ge zdaj pozabin te ženske prositi, ka aj po svojoj strašnoj dugoj pauti sken več lip tō posadijo, Ka aj sa svejt na spozabi z lip! Ka pod velkov lipov en mali narod

Na zadnji strani pa so bralci v rubriki ... do Madžarske leko prešteli, ka do državljani Republike Madžarske 1. januara leta 1992 daubili nauve rajzipause, napravlene po mednarodnih normaj: »Stari potni listi bodo uporabni do datuma veljavnosti. Novi potni list bo manjšega formata, namesto 64 bo imel le 32 strani. Veljal naj bi 10 let za odrasle, za mladoletnike pa 5 let.

Na platnicah bo novi grb Republike Madžarske.« V drugi novici pa piše, ka je do konca meseca majuša Madžarsko obiskalo približno 10 milijonov tihincov, tau pa je 10 procentov menje kak leta 1990: »Podatki kažejo, da je razen državljanov Češke in Slovaške federacije in Romunije padec najbolj očiten pri potnikih iz vzhodnih držav. Zahodnih državljanov je prišlo več kot lani. Meseca maja nas je na primer obiskalo 50 % več nemških državljanov kot istega meseca prejšnjega leta. Najbolj opažen je upad jugoslovanskih turistov. V petih mesecih tega leta so zabeležili 1,8 milijona obiskovalcev iz te države, kar je za 35 % manj kot lani maja. V tujino se je napotilo 4,3 milijona Madžarov. Promet Madžarov se je povečal le na avstrijski meji (za 20%). Povprečni podatki pa kažejo 6-odstotni padec.«

Vküppobrala:
Silva Eöry

Od prejšnjoga četrtka naprej kak v Železni županiji tak v drugi županijaj je prepovedeno, ka bi vanej nalagali. Istina, ka je sprtolejt, najbola majuš, fejst deževna bila, depa ta velka vročina, stera je prejšnji keden bila, je tak nagnauk vse goraposišila. V gaušči spodkar sūjo listje pa trava se tašoga reda naleke vožgejo, dojde eden cigaretlin taličiti pa že cejla gauška v plemeni stoji. Najbole so borove gaušče nevarne, zato ka iglovci dosta bola brž pa fejst gorijo kak zeleno listke. Tašoga reda, gda je prepovedeno nalagati, ne smej se vožigati zvūni vesi, v gauštji, de so drejvge ali seče, še tam tō nej, gde je ovak označeno, ka se leko nalaga ali peče na ognji. Na Vogrskom 99 % požarov v gauštjaj je zato, ka je lūstvo nej bilau previdno, taliči čik, šteri še gori ali tak njajo tam ogenj, ka se še žari. Gda gauštja ali travnik gorita, te je nej samo tau kvar, ka drejvge zgorijo, še vekši kvar je, ka spoj dosta živali tō zgori. Najbola pa zdaj, gda je še dosta mladi ftičov v gnejzdaj, mladi živali pa v travi. Depa ranč tak ne morejo vujdti vekši tō nej. Gda je velka sūča, par sekund pa nej samo spodkar, liki še bora vrekje gori, spoj pa te, če še veter tō fudi. Istina, kak pravijo, če ranč nega vetra, ogenj si ga vsigdar napravi. Gda že tak fejst gori, gda je velki plamen, te več nej slobaudno gasiti, zato ka je fejst navarno. Če na začetki ne moremo ogenj pogasiti, te kak najprvin trbej pozovti gasilce. Letos so na Vogrskom tak, ka še ranč nej bilau sūče, že 1150-krat zvali gasilce, površina, ka je pogorela, je tak velka, ka bi na njej 5150 nogometni igrišč leko vōnaredli. Kak pravijo, ogenj je nej šala, vsigdar moramo previdni biti, vej pa v požaraj se je letos že 16 lūstva poškodovalo, trge so pa že mrlí.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

31. kresnik Borutu Kraševcu

31. kresni ogenj je na Rožniku prižgal Borut Kraševc. Roman Agni mu je prinesel letošnje nagrado kresnik, ki jo časopisna hiša Delo podeljuje za najboljši slovenski roman preteklega leta. Borut Kraševc je bil za roman Agni (LUD Šerpa) ovenčan že z nagrado Slovenskega knjižnega sejma za najboljši prvenec. Knjiga prinaša ljubezensko dramo z elementi kriminalnega romana in inovativno poetiko, spleteno iz treh pripovednih linij: živalske, dekleške in odrasle. »Iščemo dobre in dobro napisane romaneskne zgodbe,« je v predstavitvi žirije povedala njena predsednica Mimi Podkrižnik Tukarić. Kresnikovo žirijo so sestavljali še Mateja Komel Snoj, Anja Mrak, Igor Žunkovič in Igor Divjak. Žirija je letos prebrala kar 150 romanov, preden se je odločila za polfinaliste in finaliste ter seveda končnega nagrajenca. Denarni del nagrade je bil letos višji kot doslej, in sicer je znašal 7000 evrov, k čemur so pripomogli anonimni mecen.

Edina nominiranka med letošnjimi petimi finalisti za kresnika je bila Mirana Likar, in sicer z romanom Pripovedovalec (Goga), med peterico pa sta bila dva prvencna, poleg zmagovalnega romana Agni še roman Na drugem koncu sveta (Mohorjeva Celovec) Vincenca Gotthardta. Gašper Kralj, ki se je v peterico uvrstil že leta 2017 s prvencem Rok trajanja, se je tokrat za kresnika potegoval s Škrbinami (*cf.), ki so pred kratkim prejeli Cankarjevo nagrado. Za Ferija Lainščka je bil letošnji finale že šesti, sicer pa je kresnika prejel dvakrat, za romana Namesto koga roža cveti (1992) in Murišo (2007). Aktualni Prešernov nagrajenec je prišel v ožji izbor z romanom Kurji pastir (Beletrina).

80 let naše mame

Broužino družino vsikši Slovenec pozna v Porabji. 13 mlajšov jih je bilau, nejga tašoga človeka, sto bi enga ali drugoga nej pozno, od Gorenjoga Senika prejk Sakalouvec do Andovec. Družina je v Števanovci, kak sa pravi, v »Grabaj« doma.

20. junijuš je eden zelo lejpi den bijo pri Broužini družini. Naša mama Annuš (Broužinoma Imiva žena) je dopolnila 80 let. Na

Cejla družina se je vküper veselila

žalost naš oče več nej mogo na tom veselom prazniku biti, njegvi stolac je prazen stau ...

Družina se je srečala pri cirkvi, vsi smo šli k meša, zato ka je naša mati vsikšo nedelo tam. Tüdi če je v kedni meša, ona dé Boga molit. Kak vsikši v števanovskoj cerkvi »Annuš« tó ma svojo mesto, sigdar tam sedi v cirkvi. Zdaj smo kaulak njé sejdli hčerki pa sina z družinami.

Gda je gospoud plebanoš s predgov zgotauvo, te je pravo, ka se gnes nika dobrega, veseloga godi v števanovski župniji, v našoj fari. Lepo je pozdravo našo mamo, zdravdje, veseldje pa vse dobro nej je želo, po tem pa go je blagoslovo. Tau je bilau zelo ganljivo. Ljudje so se tüdi veselili pa na glas ploskali, s tem so njej čestitali.

Potem smo šli v Andovce, v Porabsko domačijo. Tam smo obed meli, zelo dobro smo se počutili. Dugo smo se pogovarjali, vej se pa mej srečamo na leto samo štiri-petkrat.

Z nami je praznovala tüdi mamina sestra, Trnjarin Irén. Vsi vküper smo poslušali čestitke (szívküldi) v radioni, gde smo mamó z lejpmi nautami pozdravljali, zahvalili smo se njej, ka je skrbejla za nas mlajše pa vnuke. Vüpamo, ka te den bau za našo mamo tüdi tak nepozabljiv kak za nas.

Zelo smo radi, ka smo leko praznovali tvoj rojstni den, mama. Želimo ti zdravje in še dosti srečni in veseli lejt med tvojimi najdražjimi,

tvoja liblena hčerka, Erika Dončec Lang

(Kejp na 1. strani: župnik Tibor Tóth blagoslavlja Broužino Annuš)

Annuš s sestro Irén

PESTER PROGRAM OB IN PO KONCU ŠOLSKEGA LETA NA DOŠ ŠTEVANOVCI

V maju, ko je epidemiološka slika to dovolila, so se šolska vrata ponovno odprla. Učenci so že komaj čakali, da se srečajo in da so lahko skupaj. 10. maja so prihajali nazaj najmlajši, čez teden dni pa tudi učenci iz višjih razredov.

19. maja so pisali teste iz nemškega jezika, 26. maja je potekalo merjenje kompetenc za učence 6. in 8. razreda.

Valeta na števanovski šoli

20. maja smo imeli svečano otvoritev obnovljene telovadnice. 25. maja smo imeli bazični program, kjer smo predstavili dobre prakse: dvojezično petje in pouk slovenščine.

Bodoči prvošolci so se poslovili od vrtca 28. maja s pestrim dvojezičnim programom.

Osmošolci so imeli valetó 15. junija. 6 učencev se je poslovilo od šole, učiteljev in sošolcev.

17. junija smo podelili spričevala, ki so si jih vsi zaslužili. Učiteljski zbor in ostali delavci na šoli so si pa zaslužili pozno kosilo za celoletno delo. Toda počitnice se za nas še niso začele.

Od 21. do 25. junija je bil Lončarski tabor v Števanovcih. 5-dnevni program je bil pester: delo na vretenu, rokodelske in kulinarne delavnice in izleti.

Osmošolci z razredničarko Anico Szalay

Učitelji so imeli od 28. do 30. junija 30-urno izobraževanje na daljavo.

Jezikovne počitnice bodo v Kranjski Gori od 12. do 17. julija. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture za učitelje iz Porabja bo potekal na Bledu od 23. do 27. avgusta.

Lepe počitnice želim vsem učencem in učiteljem naše šole. Upam, da bomo septembra začeli z delom brez epidemije.

Agica Holecz, ravnateljica

Očiščen Žmitin križ na Gorenjom Seniki

Tisto nedelo, 13. junija zadvečerka, je sunce vrauče sijalo nad Gorenjim Senikom. Po Soboti, gde pela paut s središča vesnice gor do Tromejnika, je en par turistov flajсно stapalo prauti kamli na bregej. Včasih so se nimo vozili autonge tó, poštija se je samo tak prašila. Malo pred pau pétov je na ednom mesti že vküpprišlo kauli tresti domanji vörniov na blagoslovitev križa, šteroga v vési poznajo kak »Žmitinoga«. Ništerni so se pripelali s piciklinami z drugoga konca Gorenjoga Senika, največ pa je bilav lüstva s Sobote.

Med lidami smo srečali Jožefa Bunderlo, vnüka Kalmana Bunderle, šteri je dau leta 1930 té križ postaviti. »Brat pa sestra mojoga staroga očó sta mrla na tihinskom, pa so jiva nej mogli domau pripelati. Dejdek so postavili križ v spomin sestri Rozaliji, štera počiva v Gradci, pa brati Jožefi, šteri je mrau v Esztergomi. Mogli so ednoga bika odati, ka bi s tisti penez leko dali postaviti križ,« smo čüli od Jožefa, šteri v ednom drugom tali Gorenjoga Senika živé. Nam pa je eške tau tó ovado, ka je pauleg križa stala stara iža njegve držine, štero so porüšili leta 1968.

Nasprauti križa, na drugoj strani poštije že en par lejt z držinov živé János Csárdi-Braunstein, šteri je po materi Senčar. V arendo je vzeu nutzaraščeni grünt za križom in ga vküper s svojov žlatov vöspuco. Kauli križa pri poštiji so prva stale drejve, de so se pa pod zimskim snejgom pobantivale. Te je naprejprišlo, ka so na srejdji že cejlak sprnele.

János se je odlaučo, ka malo v red vzeme té devetdeset

lejt stari križ. »Vö smo sekli stare drejve pa grmauvdje kauli njega, s fundamenta smo dojspucali brdinje pa travo. Popravili smo grajko, ka je že krivo stala, pa

Pri Žmitinom križi na Gorenjom Seniki sta litanije Srca Jezošovoga držala plebanoša Dejan Horvat in Tibor Tóth

smo go na nauvo pofarbali. Z mašinom smo cejli križ dojzaprati,« je o svojom deli pripovejdo mladi sausad.

plebanoši Dejan Horvat, vogrski pa domanjoma dühovniki Tibori Tóthi. Bile so litanije Presvetoga Srca Jezošovoga.

»V tej litanijaj se človek spomina veličine Jezošovoga Srcá z več vidikov - nej samo, ka je na priliko Jezoš dober ali srčen,« smo sledik čüli od župnika Dejana Horvata. »Zdaj v petek je biu svetek Srca Jezošovoga, zatok sva se z domanjim plebanošomodlaučila za té litanije. Dühovnik leko odeberé eden takši mešni obrazec tó, šteri je ovaški,

kak je naprejspisano za tisto nedelo. Svetek Srca Jezošovoga je trnok veuki praznik v liturgičnom smisli tó, zatok

svojo vöro v Bogá,« je začno tomačiti plebanoš Tibor Tóth. »Gda so šli mimo, so se vsi prekrižali, moški pa eške klabüke tó zdignili. Stejm so spominali same sebé tó, ka Baug živé med nami, kelko je Gospaud Jezoš za nas trpo in ka smo odrejšeni.« Porabski župnik je eške povödo, ka je v dugi desetletjtaj te križe nutzaraslo brdinje, zatok je morejo gnešnji vörniocke očistiti. »Tau nam kaže, ka vöra na tom svejti eške živé. Kak Jezoš pravi: 'Gda pride Sin Človekov, ali najde eške vöro na toj Zemlej?' Ge vüпам, ka de se madžarski in slovenski človek - tau je srejdnejevropki človek - vsikdar obračo na Bogá. Križi pri poštijaž kažejo na njegvo lübezen do Vsemogaučoga.«

Obcestni križi so bili postavleni z večéle zrokov, je cujdaž župnik Dejan Horvat. »Ali so se rejšili kakše nevole, ali so srečno prišli domau z bojne, dosta vse. Njina generacija je eške poznala tau pripovejst. Gda pa se kakši križ gnesnedén obnauvi, se obnauvi zgodba, šteromi, mlajši več ne poznamo.«

Od Jánosa Csárdi-Braunsteina smo eške zvödali, ka majo v plani na nauvo vösklesati napis na križi tó, vej se pa že komaj vidi. Tau pa tak, če kleti slovenska narodnostna samouprava dobi na razpisi peneze za tau. Do tistoga mau pa do se vsi turisti eške dale stavljali pri Žmitinom križi v Soboti, na šterom sta kejpa o dvej mladi Senčaraj, ki počivata v tihinskaj zemlej.

-dm-

En tau vörniov - med njimi cerkveni pesmarge - v senčarskoj Soboti (paut do Tromejnika)

»Kraljevo znam'nje, križ stoji, bandero glej vihrati,« so pesem o svetom Križi zaspejvali ništerni člani gorenjesenčarskoga cerkvenoga zbora, gda so se začnile dvojezične litanije. Vörniocke so slovenski odgovardjali markovskoma

je prevago gnešnje nedelo.« Po dvojezični litanijaj sta badva dühovnika blagoslovila križ, šteri má prej veuko znamenje v spominanji na naše starce. »Naši dejdeki in pradejdeki so postavljali té križe pri poštijaž, ka bi pokazali

... DO MADŽARSKE

Kampus kitajske univerze v Budimpešti

Po mnenju nekaterih ekspertov in političnih analitikov je popolna zmeda okrog gradnje kampusa kitajske univerze Fudan v devetem okrožju Budimpešti. Zaradi prevelikega nasprotovanja je vlada (Viktor Orbán) obljubila, da bo o usodi kampusa odločal referendum, ki naj bi ga izvedli naslednje leto, do takrat naj bi se zaustavile priprave. Kljub temu, naj bi vlada že določila datum za otvoritev kampusa (l. 2024). Opozicijski mednarodni pravnik pravi, da se vlada prav gotovo zaveda, da o vprašanih, ki so povezana z mednarodnimi pogodbami, ne sme razpisati referenduma.

Vlada je svoj načrt, da se bo v Budimpešti zgradil kampus kitajske univerze, vložila v parlament že leta 2018; le-ta ga je »požegnala« in v zakonu pooblastil vlado, da ustanovi kampus kitajske univerze. Kampus naj bi stal 500 milijard forintov, vsota je enaka kot enoletni proračun visokega šolstva na Madžarskem. Prvi večji protesti proti kitajski univerzi so bili po epidemiji, na začetku junija. Protestniki očitajo vladi dve stvari, prvič to, da bi bil kampus zgrajen na tistem mestu, ki je bilo namenjeno t. i. študentskemu naselju v Budimpešti, drugič to, če se bo kampus gradil s kitajskim posojilom, se bo država še bolj zadolžila do Kitajske.

Kmalu tudi brez mask

Vlada bo odredila nove sprostitve, ko bo na Madžarskem cepljenih 5 in pol milijona ljudi. Med drugim bomo odložili maske, izjeme bodo zdravstvene institucije. Obisk restavracij, hotelov in kopališč bo mogoč brez potrdila o cepljenju ali prebolelosti. Toda masovne prireditve (koncerte, športne prireditve, festivale in nočne bare z glasbo) bomo lahko obiskovali le s potrdilom.

Žalüvala sem v cejlom življenji

V Števanovci so se naraudili, dejdeka brat so je gorazranili. Tam so se po iži Petivini zvali, dekliško pa *Žuži Merkli*. Gda so v Sakalauvce prišli, te so po mošej *Repnjak* gratali, po iži pa *Vilcini*. V Sakalauvci na brgej, gde so doma, je edno najlepšo mesto v vesi, iz künjina okna se cejla ves vidi. Gda sem pri nji odo, so ranč lekvar (marmelado) küjali, tak ka nej samo vanej, liki v künji je tó vrauč bilau. Dočas ka se je lekvar hladiu, sva miva prejkpoglednila stare kejp pa vöodabrala tiste, od stere sva pripovejdala.

- *Žuži, kak smo preklajali pa prebiralil kejp, sploj dosta pokapanj je bilau dolavzeti, kak leko tau?*

»Žalostno, depa dosta lüstva je tapomrlau v družini, pa s tauga dosta mlado. Mauž je samo 61 lejt star bijo, sestra 33, te dva materniva bratja ranč tak mladi, pa te še

»Tau je od moža dejdeka brat, steri je v Meriko odišo z družinov, on je tó Repnjak bijo, pa tau piše vrkar na tjejp. Te tjejp je vejn tak iz tiste prvice (potnoga lista)

Vilcini (Repnjak) Žuži iz künjina okna vidi cejlo ves

vövzeti, zato ka se še štampil vidi tam na okrajma.»

- *Sto je dolavzeti na tom starom sodačkom kejp?*

»Tau je moj mauž, gda je sodak bijo tam, kak je Hódmezövásárhely, tau je na drügom kraji rosaga. Od tistec je samo rejdko leko domau odo, zato ka je fejt

sebe, gde ste v kratkoj tjikli dolavzeti, ka je te bilau?

»Tau je v Števanovci v šauli dolavzeto, gda smo plesali, ta tjikla je nej iz platna zašita, ta tjikla je s papira napravšana. Prvin je nej bilau pejnez, pa zavolo toga so s papira naredli, etak je te falejšo bilau.»

- *Gde ste vi v Števanovci doma bili?*

»Dja sem se naraudila tam, kak so stariške doma bili, nejdalač kraj, kak so sodacke bili. Depa dja sem gorarasla pri Petivini, oni so tam v dolej na lejvo, prvin kak bi v Števanovce nutraprišli, bili doma, gde je zdaj že gauška gorazarasla. Gda sem dve leto pa pau stara bila te sem k Petivini prišla.»

- *Te so bola oni bili vaši stariške, nej pa pravi.*

»Nej, zato ka sem dja vejdl, sto so moji straiške.»

- *Dobro je bilau tam?*

»Nej trno, srmastvo je bilau pa dosta je trbelo delati.»

- *Te so bola delavca iskali, pa nej dejte.*

»Tak nikak, dja sem tam dosta mogla delati. Stara mati se je svadila, gda sem se spoznala z možaum pa zvejdl, ka v Sakalauvce pridem.»

- *Nej so marali vašoga moža?*

»Z njim je nišo bajo nej mejla, ona je tau nej stejla, ka v Sakalauvce demo, ona tau stejla, aj ta k njim demo. Samo tam nej bilau nej elektrike pa nej vode, samo eden stari ram, tam bi vse na nauvo trbelo zidati pa popravlati. Zavolo toga smo te bola sé prišli.»

- *Sledkar so se pomirili?*

»Ah, nikdar se nej pomirila.»

- *Lejpi zdavanski gvant mate kak vi tak vaš mauš.*

»Gvant smo tak dali šivati, šestdesetdevetoga leta, gda sva se ženila, te si še nej mogo tak zdavanski gvant tjüpti kak zdaj, če pa je biu,

te je pa fejt dragi biu.»

- *Gde je bilau gostüvanje?*

»Pri moža brati, kak je zdaj Djurek doma, tam je te drudji Repnjak živo. Te je še on sam bijo ladjen, pa te

Mala Žuži v kikli iz papira. V šauli so plesali pa si kikle iz papira napravili

tam smo držali gostüvanje.»

- *Sto je na zdavanskom kejp?*

»Gredlič, Gaál Feri, sestra pa Margit Düh. Spodkar, kak so mlajši, eden je moj brat,

ki naredli, gda sem sedemdeseti rojstni den mejla.»

- *Kelko mlajšov pa vnukov mate?*

»Dvej hčeri pa enga sina, steri je na žalost zdaj že šest

lejt pokopani. Vnukov mam šest pa tri pravnuke.»

- *Gde ste vi delali?*

»Najprvin sem v židani fabriki delala, sledkar pa še petnajset lejt v Sariani, gda so židano zaprli. Prvin sem nej stejla v penzijo titi, zato ka te bi sploj malo penez dobivala, tak sem se te bola še malo mantrala.»

- *Sto je bijo petdeset lejt star, gda ste z možaum pa s tortov dolavzeti?*

»Dja sem bejla petdeset lejt stara, tau je zadnji tjejp, ka se je od mojoga moža napravu, zato ka potejm nej nadudje je tak mrau.»

- *Kak ste pripovejdali, vi ste v svojom življenji dosta odli na pokapanja, skur sir ste žalüvali, sir ste v črnem gvantu bili, meli ste kaj dobroga pa lejpoga tó?*

»Dosta vse nej, v mojom življenji je vesledja nej bilau. Vajn samo te, gda so se mlajši narodili pa zdaj, ka že mam vnuke pa pravnuke. Tau me fejt veseli, zdaj bi že nika drügo nej prosila, samo telko, aj zdravdje

mam, aj kak najduže še leko z družinov baudem.»

(Kejp na 1. strani: »Mali družinski fotoalbum«, kejp pi starišov, mlajšov, vnukov pa pravnukov.)

Karči Holec

Zdavanski kejp, paulek Žužina pa moža Piština družbenge pa svadbice

moj sin. Leko povejm, ka sem dja v cejlom življenji žalivala, vsigdar sem samo v črnem gvantu odla.»

- *Najstarejši kejp, ka smo vöodebrali, je tisti, gde so trdje dolazeti, oča, mati pa sin, sto so oni?*

daleč bilau, pa če bi še tau nej dojšlo, te so še tri lejta bili sodacke.»

- *Vi ste te že poznali moža?*

»Nej, vej pa te je on že skur tresti lejt star bijo, gda sva se spoznala.»

- *Mate eden taši kejp od*

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 43.

KRAU VIN, VINO KRALOV

»Tokaj« – venak nega takšoga, šteri bi nej na vinske specialitete pomislo, gda čuje ime toga varaša. Na staro tradicijo té vulkanske krajine pri no-gej zemplénski bregauv, gde vküperetečeta reki Bodrog in Tisa, spominajo zamenice, terase, kamene stené in grajke. Na lišto svetovne erbe tam sliši 88 gezero hektarov zemlé, na šteroj najdemo 27 lejpi vesnic

»Zamenice lübezni« so v Tokaji zozidali za gezerolejtnico prihoda Madžarov – znautra je dobra klima za zrejenje vinski fajt »asu« in »samorodni«

in varašov. Žmani samorodni, furmint, lipovina (hárslevelű) in muškat – té poznamo pod vküpnim imenom »tokajec«. Najbole erična vinska fajta pa je gvüšno takzvani »asu«, šteroga zovéjo »krau vin, vino kralov« tö. Tokajska krajina má posabno mikroklimo: če je vrejmen dobro, se na zrejo grauzdje gorséde plemenita plesen in pomalek grtüje asu. Njegva bratva se začne v drugoj polovici oktaubra, gda v kadí vküppoberéjo grauzdne fajte furmint pa lipovino, in od nji napravijo »močnik«. Na tau »testau« vlejíjo vino, po namakanji pa vse vküper vösprešajo in spravijo v male rastove bečke. Prvi asu so v tajoj krajini dali narediti leta 1630, od leta 2013 pa ga mujs morejo pripravlati v pet ali šest košaj (öt-hatputtonyos) – tau znamenüje, ka morejo na 5-6-krat 25 kil grauzdja zliti edno cejlo bečko (136 litrov) vina.

V Romi so v mešni kelih pape-

žov vlejšali tokajca, ž njim so se veselili polski krali, rusoški carí so tihinskim poslanikom dostakrat ponüdili tau vogrsko vino. Center té krajine je varaš *Tokaj*, gde v muzeji nutpokažejo zgodovino domanje vinarске meštrije. Film o krajini leko poglednemo v dvorani »Bacchus«, štera se zové po rimskom baugi vina in vesel-dja. Po njem je daubo ime stü-

denec na glavnom trgi varaša tö, pod šterim leži najvejša vinska zamenica v krajini. Na šetališči v Tokaji stogi »kuča s štükovov kruglov«, v stenej štere rejsan najdemo eden veuki žezezen golaubiš. Takzvana »Festivalska graba« pa je najvejšo gledališče pod milim nebom na cejlom Vogrskom, gde koncerte in drüge igre na gnauk leko pogledne 2500 lüdi. Pauleg židauske sinagoge stogi Muzej vinske svetovne erbe, gde nutpokažejo najbole erične avstrijske, francuske, nemške, taljanske, portugalske in švajcarske vinske krajine. V Tokaj čakajo na začetki vsikšoga oktaubra več gezero žedni turistov na Dneve bratve, šteri majo že več kak osemdesetletjno tradicijo. *Tarcal* je najstarejša vesnica v krajini Tokaj-Hegyvalja, eške knez Árpád go je dau v dar sodačkoma prejdni Turcoli, gda je tisti grato najbaukši med vogrskimi gezdecí. Zgodovinske zidine v vési so skoro vse povezane z držinov Rákóczi,

pod njinov izov se pod zem-lauv skriva najstarejša zame-nica v krajini. Na konci apríliša držijo »vikend čalarije«, gda – zvün dobre kraple – vse guči o ženskoj rodovitnosti in lépoti.

Fotografi dosta tém leko naj-dejo v Tarcali. Leko splezdijo do kraugle kapejle, štero so postavili v čést cesarice Marije Terezije in štero na den patru-nuškinje gorpoiške trnok dosta prauškarov. Z vési pa leko z autonom ali pejški pridejo do televizijskoga törma na bližan-jom bregaj, od kec se opéra čüdovitna panorama na veuko ravén Alföld. De se pa splača odvandrívati do kipa Jezoša na bregaj nad starim cintorom tö, šteri je s svojimi 8,5 mejterami najvejša granitna skulptura Odküpitela v Evropi.

Vesnica *Mád* je eden glaven center vinske kulture in gast-ronomije v krajini. Zvün toga pa je središče domanji Židau-vov tö, vej so pa v vési od 17. stoletja dale vövcili rabine. Njino izo so v preminauči lej-taj gorobnauvili, pauleg nje stogi sinagoga z najvejšim židauskim cintorom v kraji-ni. Prejk vesnice pela 150 kilo-mejterska »paut čüdežni rabi-nov«, na šteroj leko spoznamo žitek in delo té judovski vörski voditelov.

Mád v vsikšom letnom časi zazova turiste: na priliko februara, gda se na dén Vin-cenca že leko koštavajo prvi furminti, ali pa juniuša, gda se cejlo nauč čuje muzika z dvorišk in zamenic domanji vancarov. Lidgé se leko napau-tijo v sausadno vés *Tállyo* tö, gde najdejo pri katoličanski-joj cerkvi s srejdnojoga vöka edno geografsko posabnost: na sre-jdi 1990-i lejt so vözmejrili, ka je vrnau v tajoj madžarskoj vesnici geometrijsko središče cejluga evropskoga kontinen-ta. Tam je postavljena edna le-sena skulptura, pri šteroj dosta turistov s telefonom selfine rédi. Evangeličanska cerkev v Tállyi je erična po tom, ka so

septembra 1802 tam okrstili Lajosa Kossutha. Gvüšno so bili že tistoga ipa v cervki vö-zošiti přeci s takšimi vogrskimi motivi s 17. stoletja, štere po cejloj Evropi eške gnes poz-najo pod imenom »point de Hongrie«.

Ne leži daleč mali varaš *Monok*, gde skoro vse o poslanci, kisnejšomi ministri in guver-neri Kossuthi guči. V muzeji

Méki bregauvge v krajini Tokaj-Hegyvalja – kak prva na svejti je bila zavarovana leta 1737

leko spoznamo življenje politi-čara, šteri se je naraudo v tom mesti. V gračenki bližanjoga dvorca so ma postavili visi-ki bronasti kip, za šteroga je peneze vküpdalo 171 vesnic in varašov. Eške zvon v kal-vinističnoj cerkvi je po njem daubo ime, ka znamenüje, ka domanji eške gnes na veuko držijo svojoga rojaka. V rimo-katoličanski-joj cerkvi v Monoki od leta 1814 skrb majo na relik-vijo mantrnika svetoga Urba-na in vüpajo, ka obrani njino grauzdje od pozebe in toče. Na dén toga slejdnjoga ledenoga svetca njegve ostaline nosijo kauli po krajini.

Že kronist Anonymus piše o malom varaši *Szerencs*, šteroga poznamo kak dveri krajine Tokaj-Hegyvalja, in je emo ve-uko znamenje med rabukami Istvána Bocskaina, Imrena Thökölyna pa Ferenc Rákóc-zina. Na priliko, v njegovoj gots-koj kalvinističnoj cerkvi so leta 1605 za erdeljskoga kneza odebrali Bocskaina, tam pa so pokopali kneza Zsigmonda

Rákóczina tö.

V varaši stogi grad, v šterom si leko med drügimi pogledne-mo privatno zbirko z več stau gezero razglednicami (képes-lapok), depa zgodovino fabri-ke za čokolado tö. Leta 1889 so v Szerencsi oprli cukerno fabriko, štera je bila tistoga ipa najvejša v Evropi, čokolad-

na manufaktura pa je delova-la od začetka 20. stoletja. Na augustovskom »Čokoladnom festivali« gnesnedén nikdar ne sfali ta črna, slatka dobrauta, s štere napravijo kupo za najbaukšoga šahista tö. S čokola-de so narédili skulpture, štere leko vidimo v Turističnom centri, ranč tak.

Če nam je dojšlo slatkoga, spravljajmo se malo z litera-turov. Blüzi Szerencsa leži vesnica *Prügy*, gde je med letoma 1887 in 1891 živejla družina Möricz. Oča Bálint je biu bogati paver, de je pa vse zgübo. V Prügyi je kak dninar (napszámos) gordržo svoji sedem mlajšov, eden od nji, Zsigmond, je kisnej grato eri-čen vogrski pisatelj. O svojoj sr-mačkoj mladosti je med drügi-mi piso v svojoj noveli »Sedem krajcarov«.

Napautimo se zdaj v slejdnji ve-uki varaš na našoj pauti, šteroga »dveri na Vzhod« tö zovéjo ...

-dm-

foto: mtu.gov.hu in pixabay.com

»DAM TI KLJUČE NEBESKOGA KRALESTVA«

Što je biu »oča katoličanjske teologije«? Tak zovémo püšpeka v rimskom varaši Lugdunumi v Galiji (gnešnjom Lyoni na Francuskom) **svetoga Ireneja (Szent Iréneusz)**. Živo je v drugom krščanjnskom stoleciji, svojo znanje je djemau z apoštolske tradicije: biu je vučenik svetoga Polikarpa, šteri je eške posluššo evangelista Janoša. O vöri je Irenej dojspiso: takša je kak žmano piti v najbaukšoj posaudi - s pomočjauv Svetoga Düha vsikšoma obnavla mladost.

Irenej se je kauli leta 140 naraudo v varaši Smirna v Maloj Ažiji in se že v mladi lejtaj spreobrnno v krščanjstvo. Tistoga ipa je

cvelo küpüvanje in odavanje med njegovov krajinov in Galijov, zatok so ga taposlali za misijonara. V mesti Lugdunum je oprvim delo kak dühovnik, leta 177 pa je grato püšpek v tom varaši.

V njegovj škofiji je biu bogoslüžni gezik grčki, v tajoj rejči je Irenej piso tö. Njegov najvekše delo se zové »Prauti krivoj vöri«, v svoji pet knjigaj je dojspiso včenjé vsej dotedešnjij krivovörcov in prauti njim postavo pravo katoličanjsko istino. Zavolo njegovoga znanja in pastérske gorečnosti so ga vörnicke trnok poštüvali, grato je prejddjen vsej püšpekov v Galiji.

Na konci 2. stoletja so škofi na Zahodi dolaučili, ka more vüzenek biti na nedelo po prvom sprtolejtnom punom mejseci - v Maloj Ažiji pa so tau nej steli prejkvzeti.

Svajüvanje je rejšo püšpek Irenej in nagučo vse cerkvene voditele, aj sprejmejo nauvi datum za vüzem. Tak je austo vören svojoma imeni: »Irenej« v grčkom geziki znamenüje »človek méra«.

Nindrik je nej dojspisano, gda pa gde je Irenej mrau, brodimo pa, ka leta 202,

Apoštola Petra vidimo na kejpaj z obrnjenim križom in klüčom v rokej - gda se je Savel približavo Damaski, je gnauk samo vüdo veuki posvejt in grato Pavel

svajüvanje je rejšo püšpek Irenej in nagučo vse cerkvene voditele, aj sprejmejo nauvi datum za vüzem. Tak je austo vören svojoma imeni: »Irenej« v grčkom geziki znamenüje »človek méra«.

Nindrik je nej dojspisano, gda pa gde je Irenej mrau, brodimo pa, ka leta 202, tau pa kak mantrnik. Njegovj den svetimo **28. juniuša**.

29. juniuš je posvečeni apoštoloma **svetoma Petri in Pavli (Szent Péter és Pál)**. Petra zovémo »prvak apoštolov«, vej ga je pa Jezoš dolaučo za voditela svoje Cerkev; Pavel se zové »apoštol narodov«, vej je pa biu po Božoj milosti najvejši misijonar vsej časov. Svoj dén svetita na gnaki den zavolo toga, ka sta vküper dala žitek za Kristoša.

Peter se je naraudo v ribiškij vesnici Betsajda pri Genezareškom jezeri, oča ma je dau ime Šimon. Jezoš pa ga je zvau »Kefa«, ka slovenski znamenüje »skala« (szikla) ali latinski »petra«. Gda je Peter Jezoš pravo: »Ti si Kristoš, Sin živoga Boga«, ma je tisti dau valas: »Ti si Peter, na tau skalo zozidam

svojo Cerkev ... Dam ti klüče nebeskoga kraljestva.«

Gda je Jezoš trpo, ga je Peter trikrat zatagiü, donk pa je po Gospaudovom goristanenji trikrat vöpravo svojo lübezen. Po Jezošovom vnebohodi je grato voditel apoštolov in mlade Cerkve. Leta 42 je odišo v Romo, tam je svoj žitek končo leta 67 - križali so ga z glavauv doj. Na mesti njegovoga mantrništva je dau cesar Konstantin leta 350 zozidati veuko cerkev, gnešnje baročno baziliko pa so končali do leta 1526. Pod glavnim oltarom počiva Peter, od tistoga mau zovémo njegve naslednike, rimske püšpeke papeže.

Apoštol narodov Pavel se je naraudo kauli leta 10 v Tarsusu, po rodi je biu Židauv. Mladi Savel (tak so ga originalno zvali) se je vönavčo réditi šatore, kak oznanjevalec evangelija je kisnej od te meštrije živo tö. Goro je za Mojzešov zakon in naganjo Jezoša vučenike tačas, ka ga je Boži Sin pred Damaskom nej pazvo za svojoga apoštolu. O njegovom kisnejšom delovanji piše evangelist Lukač v knjigi Apoštolska dela. Pavel je preodo skoro cejli rimski rosag, stvardjo je cerkvene občine. Gor je ostalo 14 njegvi pisem, s šteri redno gorštemo pri sveti mešaj. Mrau je mantrniške smrti leta 67 (ranč tak kak Peter), njema so krajsekli glavau. Imeni Peter in Pavel sta trnok prilübleni na Slovenskom pa Vogrskom tö.

Stari zakon Svetoga pisma šteje 45 knjig, v šteraj piše, ka je Baug razodeno lidam pred narodjenjom Kristoša. Med njimi najdemo zgodovinske, maudrostne ali pro-roške, med prve sliši Esterina knjiga, štera je skoro kak eden roman.

Židauvsko žensko **Esteru (Eszter)** je peržijski krau Kserkses v drugoj polovici

5. stoletja pred Kristošom zdigno za svojo kralico. S svojov lépotov je rejšila Jude v kraljestvi, štere je sto dvornik Aman vmoriti. V njenoj knjigi leko prestémo, kak Baug skrb má na svojo lüstvo, če je vörno in se drži njegvi zapauvedi.

Kak piše, je dau gnauk krau

Cejli židauvski narod v Peržiji je molo, ka bi Estera nagučala svojoga moža krala in rejšila svojo lüstvo - bila je najlepša ženska v kraljestvi

Kserkses napraviti edno veuko gostüvanje za vse velikaše svojoga kraljestva. Po sedem dnevaj je poslo po svojo kralico Vasti, ka bi pokazo njeno lépoto. Tista je nej stejla priti, zatok si je čemerem krau odebro nauvo ženo, najlepšo Estero. Una pa je nej vöovadila, ka je Židauvkinja, pa ka go je njeni stric Mardohej proso, aj rejši svoj narod. Njena rejč je rejšan najšla paut do kralovoga srca in tak rejšila Jude v peržijskom kraljestvi, štere so steli njini protivnicke vse vöstrejbiti.

Zavolo njene vöre v Bogá čésti Cerkev Estero skoro kak svetnico, stare latinske mantrniške knjige postavljajo njeni den na **1. juliuš**.

Sveti Urh (Szent Ulrik) je biu inda svejta trnok češčeni na Slovenskom - 85 cerkva so

zozidali njemi v čéšt, zvün toga pa so napravili več stau kipov in kejpov o njem. Priporačali so se ma za srečno slejdnjo vöro ali prauti slabostim tejla. Prosili pa so ga tau tö, aj lidi obvarje pred müšami in podganami.

Urh se je naraudo na Bavarskom (Bajorország) leta 890, biu je trnok nevauno dejte. Po dühovniškom tanači ga je mati dala na luft in sunce (»Bože vrastvo«), in je za en malo rejsan krepši grato. Zatok so ga stariške poslali v klauštérsko šaulo v švajcarski Sankt Gallen, po končanji štere je grato dühovnik.

Gda je püšpek v Augsburgi mrau, so steli Urha postaviti na njegvo

mesto, de se je pa čüto za premladoga. Za en par lejt pa se je donk podau za tau delo in püšpekijó čedno pelo cejli petdeset lejt. Dau je vtrditi svoj varaš, v šteroga so divdji Madžari na gausti nutvdardjali. Augustaša 955 pa je sam tö gezdo prauti njim v bitko, v šteroj so vogrske konjenike dokončno domauzagnali.

Gda je Urh čüto, ka se ma približava smrt, je dau **4. juliuš** 973 na srteli svoje cerkve posipati pepeu v formi križa, dojlego nakle in med spejvanjom litanij vöspüsto svojo düšo. Na kejpaj ga vidi-mo z ednov ribov v rokej, vej je pa nikdar nej djo mesá.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartók

PETEK, 02.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.15 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Castellabate in Pestum, kulinarično-popotniška oddaja, 10.50 Štiri stotletja Stare trte z mariborskega Lenta, dokumentarna oddaja, 11.30 Danes dol, jutri gor, Inteligentni sesalec Stane, slovenska nanizanka, 12.00 Paliativna oskrba, dokumentarni film, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Severna obzorja (VI.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Priluhnimu tišini, Sijajne ideje za počitniški čas!, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.35 Timi gre, risanka, 15.50 Žanov svet, risanka, 16.00 Zmedi gre v Zakajzato, risanka, 16.10 Kapitan Sabljezobi, vladar sedmih morij norveška otroška nadaljevanka, 16.40 Infodrom, poletje 2021, Prosti čas, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Poletni pozdrav, glasbena oddaja, 21.05 Slovo od zelenice, zgodba Francesca Tottija, italijanska nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Zgodbe iz kistanjevih gozdov, slovenski film, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

PETEK, 02.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.25 Poletno jutro, 12.35 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.15 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 7. etapa, 17.20 Po etapi, analiza dirke po Franciji, 18.00 Slovenija na barikadah, dokumentarna oddaja, 19.55 Svoboda v Tatrach, slovaški dokumentarni film, 21.00 Športno plezanje, svetovni pokal - hitrostno plezanje, 22.10 Amundsen, koprodukcijski film, 0.20 Pred vrati pekla, Neapelj - v iskanju kamore, španska dokumentarna oddaja, 1.15 Poletni pozdrav, glasbena oddaja, 2.20 Videotrak 3.15 Info kanal

SOBOTA, 03.07.2021, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 10.30 Infodrom, poletje 2021, Prosti čas, 10.50 Osvežilna fronta, oddaja za mladostnike, 11.30 Koncerti za mlade, Kaj glasba pomeni? glasbeno-izobraževalna serija L. Bernsteina, 12.40 Kaj govoriš? So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.05 Podjetno naprej, Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 14.50 Starodavno nebo, Iskanje središča, nemško-ameriška dokumentarna serija, 15.50 Čokoladne sanje, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Spoznajmo Gruzijo, gruzijska dokumentarna oddaja, 17.45 Free spirits - Samosvoji, Mohamad, dokumentarna oddaja, 17.55 Na sončni strani, dokumentarno informativna oddaja, 18.30 Ozare, 18.35 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Poletna noč 2021 - poklon Tadeju Hrušovarju, 21.10 Kdo je bila princesa Diana, zgodba o rodbini Spencer, britanska dokumentarna oddaja, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Genij, ameriško-angleški film, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.30 Napovedujemo

SOBOTA, 03.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 7.45 Spomini, Albin Pibernik, dokumentarna oddaja, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 12.15 Avtomobilnost, 12.50 Povodni mož, svečanost ob začetku predsedovanja Republike Slovenije Svetu EU, 13.50 Predsedovanje Svetu Evropske unije, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 8. etapa, 17.20 Po etapi, analiza dirke po Franciji, 18.00 Milan Kučan, portret, 20.00 Športno plezanje, svetovni pokal - težavno plezanje, 23.05 Simfonična ekstaza, 1.15 Videotrak, 2.15 Info kanal

NEDELJA, 04.07.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.00 Sveta maša, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Poletni pozdrav, glasbena oddaja, 14.35 Na lepše, 15.15 Ženske tečejo, češki film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Joker, kviz, 18.15 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Neapelj, kulinarično-popotniška oddaja,

18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Midva, britanska nadaljevanka, 20.50 Intervju, dr. Martin Previšić, 21.45 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Stoletje sanj, dokumentarni film, 23.50 Za lahko noč: Simfonični orkester RTV Slovenija, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

NEDELJA, 04.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Mozartine, 8.10 21. revija pevskih zborov društev invalidov ZDIS, 8.50 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.05 Kingston - 15 let z vami, veliki jubilejni koncert z gosti, 13.50 Slovensko olimpijsko stoletje, dokumentarna serija, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 9. etapa, 17.50 Po etapi, analiza dirke po Franciji, 18.25 Ambienti, 20.00 Starodavno nebo, Naš položaj v vesolju, nemško-ameriška dokumentarna serija, 21.00 Žrebanje Lota, 21.05 Umori na podežlju (XXI.), britanska nadaljevanka, 22.50 Zvezdana, 23.50 Poletna noč 2021 - poklon Tadeju Hrušovarju, 1.10 Videotrak, 2.05 Info kanal

PONEDELJEK, 05.07.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Obzorja duha, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Intervju, dr. Martin Previšić, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Severna obzorja (VI.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.15 Dober dan, Koroška, 16.00 Timi gre, risanka, 16.10 Žanov svet, risanka, 16.20 Kozmo (III.), belgijska otroška nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Sledi, Orgle - instrument za dušo, dokumentarna oddaja, 17.55 Mandi, risanka, 18.00 Pujsa Pepa, risanka, 18.05 Simon, risanka, 18.10 Neško, Neško in hlače za srečo, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Dediščina Evrope: Letovišče, britanska nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 23.45 Glasbeni večer: Koncert simfoničnega cikla SNG Maribor in Festivala Maribor, Zborovska fantazija (A. Lajovic in L. van Beethoven), 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Napovedujemo

PONEDELJEK, 05.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.50 Poletno jutro, 13.00 Priluhnimu tišini, Sluh rehabilitiramo s tem, da ga ojačamo!, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.30 Koncert ob 20. obletnici delovanja skupine Nude, 15.20 Aleksandra, dokumentarni portret, 16.35 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.25 Zelena generacija/Young Village Folk, 17.55 Dva vodika, en kisik, dokumentarni film, 20.00 Luisa Spagnoli, italijanska nadaljevanka, 21.05 Dediščina Evrope: Veliki slikarji na malem zaslonu (II.), britanska dokumentarna serija, 22.00 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, japonska nadaljevanka, 23.15 Circom Regional, Otroški direndaj v domu za ostarele, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 0.20 Videotrak, 1.20 Info kanal

TOREK, 06.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Opus, Dermota in Plečnik, 10.50 Danes dol, jutri gor, Danes na zdravje, jutri na zdravljenje!, slovenska nanizanka, 11.20 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 11.50 Tednik, Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Severna obzorja (VI.), ameriška nadaljevanka, 14.30 Duhovni utrip, 15.00 Potepanja - Barangolások, 15.40 Timi gre, risanka, 15.50 Simon, risanka, 15.55 Šola za pošasti, risanka, 16.00 Žanov svet, risanka, 16.10 Neško, risanka, 16.20 Kozmo (III.), belgijska otroška nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Free spirits - Samosvoji Luka, Mokul, Juan, dokumentarna oddaja, 17.55 Pujsa Pepa, risanka, 18.00 Tib in Tamtam, risanka, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica dobre karme (III.), britanska nadaljevanka, 20.50 Korenine trgovanja s spolnostjo, finska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Pričevalci, Zoran Dernovšek - Raketka, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

TOREK, 06.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.40 Poletno jutro, 12.50 Poletna noč 2021 - poklon Tadeju Hrušovarju, 14.00 Alpe-Donava-Jadran, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 10. etapa, 18.10 Bod en - bodi Jean Vodaine, dokumentarni portret, 20.05 Vodni baroni, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Naj muzika igra, Tomaž Domicelj, 21.40 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, japonska nadaljevanka, 22.45 Kaj govoriš? So vakeres? 23.10 Bombaž - zgodba o novodobnem suženjstvu, francoska dokumentarna oddaja, 0.15 Videotrak, 1.15 Info kanal

SREDA, 07.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Free spirits - Samosvoji Luka, Mokul, Juan, dokumentarna oddaja, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Slovenija - 30, Dosežki v znanosti, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Severna obzorja (VI.), ameriška nadaljevanka, 14.35 Obrazi naših rojakov, Štefan Kramer, Brigitte Neuwersch, 15.00 Pod drobnogledom - Nagytó alatt, A járványok kultúrtörténete/Zgodovina epidemij, 15.30 TV-izložba, 15.50 Timi gre, risanka, 16.00 Simon, risanka, 16.05 Šola za pošasti, risanka, 16.10 Žanov svet, risanka, 16.20 Mulčki, risanka, 16.30 Zombi Lars, norveška otroška nadaljevanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kostarika, Biodiverzitetna v tropskem gozdu, dokumentarni film, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh, 18.00 Pujsa Pepa, risanka, 18.10 Slatne medvedje zgodbe, risanka, 18.20 Slatni medvedji recepti, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Referendum, soočenje, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Profil, Marjan Ogorevc, 23.40 Kostarika, Biodiverzitetna v tropskem gozdu, dokumentarni film, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 07.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.20 Poletno jutro, 12.30 Vikend paket, 14.00 Ginovo potepanje po zahodni italijanski obali, Neapelj, kulinarično-popotniška oddaja, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 11. etapa, 18.20 Iotok, dokumentarni film, 20.00 Čarobni trenutki glasbe - Horowitz v Moskvi, nemška glasbena dokumentarna oddaja, 20.55 Žrebanje Lota, 21.05 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, Helena Blagne, 21.50 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, japonska nadaljevanka, 22.45 Prgišče žalosti, dokumentarna oddaja, 0.45 Info kanal

ČETRTEK, 08.07.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Prišla je sreča (II.), italijanska nadaljevanka, 10.20 Kostarika, Biodiverzitetna v tropskem gozdu, dokumentarni film, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Narejeno v Kjotu, japonska dokumentarna serija, 12.00 Moje mnenje, Ob 30. obletnici Slovenske tiskovne agencije, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Severna obzorja (VI.), ameriška nadaljevanka, 14.35 Slovenci v Italiji, 15.05 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, portretna oddaja, 15.45 Timi gre, risanka, 15.55 Simon, risanka, 16.00 Žanov svet, risanka, 16.10 Tib in Tamtam, risanka, 16.25 Mulčki, risanka, 16.30 Zombi Lars, norveška otroška nadaljevanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Izzivi srebrne generacije, Kakovost bivanja, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 17.55 Na kratko, 18.05 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ujet (I.), britanska nadaljevanka, 20.50 Antična velemesta, Aleksandrija, francoska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Dediščina Evrope: Veliki slikarji namalem zaslonu (II.), britanska dokumentarna serija, 23.55 Izzivi srebrne generacije, Kakovost bivanja, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

ČETRTEK, 08.07.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.30 Poletno jutro, 12.40 Poletni pozdrav, glasbena oddaja, 14.05 Profil, Marjan Ogorevc, 15.00 Kolesarstvo - dirka po Franciji, 12. etapa, 18.05 Nov dan, dokumentarni film, 20.05 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, britanska dokumentarna serija, 21.05 Avtomobilnost, 21.35 Ambienti, 22.05 Šoko Takanaši, odvetnica brez licence, japonska nadaljevanka, 23.10 Slovenska jazz scena: Postojna Bluesfestival: Sonny Rhodes (USA), 0.15 Videotrak, 1.15 Info kanal

Nagrada »Za narodnosti« prejela Marijana Fodor

19. junija so v prelepem okolju na obali jezera Velencei slavnostno podelili nagrade »Za manjšine 2020«, ki so jih nagrajencem izročili že lani decembra, toda prazničnega dogodka takrat zaradi epidemije niso organizirali. Nagra-

de sta podelila državni sekretar za narodnostna in verska vprašanja v Uradu predsednika vlade *Miklós Soltész* in poslanec območja v parlamentu *Zoltán Tesselý*. Nagrajenka iz vrst slovenske skupnosti je *Marijana Fodor* (Fodor

Sándorné) Slavnostna podelitev nagrad je potekala v okviru vsemanjšinskega srečanja, na katerem so podelili tudi srednješolske štipendije. (Več o nagrajenki v eni od naših naslednjih števil.)

F. Sütő

Slovenska zastava na »malem Triglavu«

Na predvečer praznika dneva državnosti sta slovenski Generalni konzulat in Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci povabila na praznovanje 30. obletnice samostojnosti Republike Slovenije. Zbrane sta na dvorišču Porabske domačije pred »malim Triglavom« pozdravila slovenska generalna konzulka Metka Lajnšček in predsednik društva Karel Holec.

Tako kot je pred tridesetimi leti ob rojstvu države Slovenije na vrhu Triglava v slovenskih Alpah zaplapolala zastava samostojne Slovenije, so Porabski Slovenci ob njenem 30. rojstnem dnevu simbolno zapičili zastavo na vrh malega Triglava. Po besedah generalne konzulke je Triglav najmočnejši simbol slovenstva, ki Porabske Slovence povezuje z rojaki v matični domovini, zato Porabci vsako leto opravijo pot od malega na vrh velikega Triglava.

Generalna konzulka je izpostavila dosežke v kratki zgodovini samostojne slovenske dr-

žave, za katero so se Slovenci odločili, ker so želeli boljše in lepše življenje za sedanje in bodoče rodove. Slovenijo je predstavila kot uspešno člani-

co mednarodne skupnosti, ki bo prihodnji teden že drugič prevzela vodenje Sveta Evropske unije. Kot državo, ki je lahko ponosna na svoje športnike, izumitelje in umetnike in samozavestna zaradi svojih naravnih lepot in čistega okolja. Po njenih besedah so Slovenci lahko srečni, ker živijo v miru, obkroženi z dobrimi sosedi in prijatelji.

Predsednik Porabskega kulturnega in turističnega društva Andovci Karel Holec se je spominjal obdobja pred več

kot tridesetimi leti, ko Slovenija še ni bila samostojna država in so bili Porabski Slovenci zaprti za železno zaveso ter matične domovine skoraj niso

poznali. Razglasitev samostojnosti in neodvisnosti države Slovenije je bila praznik tudi za Porabske Slovence. Ob njeni 30-letnici je izpostavil željo, da slovenstvo v Porabju živi še naprej.

Generalna konzulka je v izrečni čestitki ob dnevu državnosti poudarila mir in blaginjo, uspešen razvoj Slovenije in da bi bila dobra mati domovina vsem Slovincem – doma, v zamejstvu in po svetu.

(Vir: Generalni konzulat)

Pod Srebrnim brejgom ...

... je v zadnji dnevjaj nikšne nauve afere nej bilau. Zaprav, leko je nin kakšna bila, depa je eške nej vöprišla. Če se za njau ne vej, nega afere. Ranč tak se nikšen nebulozni twitt nej nikomi prejkposlo, ka bi ga vsi tapršтели, se smidjali ali se čemerili. Kak bi vrauči dnevi nej nikomi vole za afere pa twitte davali, je v vse tau napelavali. Kak bi se samo 1. julij čako, gda Slovenija prejnja v Sveti EU-na grata. Poglednimo malo, kak se tau po knjižno slovenski povej.

Slovenija je od prvoga julija predsedujoča Svetu Evropske uni-je. Stavimo se pri rejči predsedujoča. Una vö iz rejči predsednik pride. Tau znamenüje, ka človek, steri je predsednik naprej pred vsejmi sedi. Un je najbolje glaven, njegva glava je najbolje naprej valaun, po domanje bi njemi glavaš prajli. Predsednik bi tō leko po domanje prajli: tisti, steri je pred vsejmi. Depa ka pa tau, ka Slovenija predsedujoča je gé. Tau leko samo tau znamenüje, ka je Slovenija najbolje naprej gé, una najbolje prejnja za pau leta grata. V tejm bi zdaj leko cejle akrobacije delali, ka iz toga vse leko vöpride. Vejmo, rosag je nej samo eden človek, so vsi lidge, steri v njem živijo, pa eške vsefele drugoga. So zdaj po tejm takšnom vsi Slovenci, vsikši Slovenec, predsedujoči v EU-ni? Leko, ka misterni tau neškejo biti? Kak povejdano, dosta takši akrobacij si človek leko v glavej vözbodi.

Ka vse pa si brodijo tisti, ka za slovenske bicikliste pesnice stiskavajo, samo uni vejo. Gvüšno pa velko vüpanje majo, ka se kaj takšnoga ma zgoditi, kak se je na zadnoj dirki po Franciji zgodilo. Ja, Tour de France že kloncka na dveri. Eške paunimo, dva Slovenca sta na zadnjom najbalkšiva bila. Primož Roglič pa Tadej Pogačar sta tau leto že na bole kračšaj dirkaj zmejs med najbalkšimi bila. Francuska dirka je duga, tri tedne trpi, na njoj se vsefele leko zgodi. V športi je poznano, ka ležej je na vrek priti, kak pa tam ostanoti. Tau tō slovenskiva šampiona vejta pa če cejli čas prpovejdano, ka vse od sebe ta davala pa de se po tejm vidlo. Konkurenca je rejsan velka, dosta takši geste, ka bi njiva radi tam gori vömenili.

Tau se je tō vömenilo, ka nikšne afere nej bilau. Prva je vsevküper v drukaraj šlau, nam je na vüje neka vcejlak nauvoga prišlo. Vejmo, Slovenija 25. junija den državnosti sveti. Že več lejt je ena grda šega aktualna. Tau pa je gé, ka ena politična opcija po svoje sveti, druga pa vcejlak ovak. Na eni manifestaciji od drugi lagvo gučijo, na drugi pa znauva vse ovak. Vsevküper se je že začnilo küjati, gda je Janša na kongres njegve SDS Viktora Orbána pauzvo. Zdaj se na velki guči, ka tō na njegvo manifestacijo aj bi prišo. Dober tau lüdi je na nogaj pa se spitava, če de se Slovenija še tadale Madžarskoj odavala. Vejmo; banke, nisterne medije pa eške kaj so Madžari doj küjpili, ranč tisti, ka so Orbánovi dobri pajdaši. Tak je že šala vöprišla, ka se Janez Janša že Jansa János zové. Ja, lidge si vsefele vözbrodijo.

Zatoga volo, ka na den državnosti v Sloveniji vsigdar dvej istini naprej prideta, si Srebrni brejg ne more pomočti, ka bi nut v sebi nej skričo: »Leko, ka stoj povej, kak name več nega!« Ovak pa je naš brejg veseli, granica je znauva vcejlak goroprejša.

Miki Roš

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB